



LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR LIETAS Nr. 2022-20-01

IZSKATĪŠANAS ATSĀKŠANU TIESAS SĒDĒ AR LIETAS DALĪBNIEKU PIEDALĪŠANOS

Rīgā

2023. gada 3. maijā

Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Irēna Kucina, Gunārs Kusiņš, Jānis Neimanis, Artūrs Kučs, Anita Rodiņa un Jautrīte Briede,

pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 85. pantu un Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu, 17. panta pirmās daļas 11. punktu, kā arī 19.², 28.¹ un 30. pantu,

taisot spriedumu lietā Nr. 2022-20-01 “Par likuma “Par pagaidu papildu prasībām Saeimas deputātu un pašvaldības domju deputātu darbam” 2. panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 96. pantam un 101. panta pirmajai daļai” (turpmāk – lieta Nr. 2022-20-01), kas ierosināta pēc Jūlijas Stepaņenko (turpmāk – Pieteikumu iesniedzēja) konstitucionālās sūdzības,

tiesnešu apspriedē konstatēja:

1. Izskatāmajā lietā tiek apstrīdēta likuma “Par pagaidu papildu prasībām Saeimas deputātu un pašvaldības domju deputātu darbam” 2. panta (turpmāk – apstrīdētā norma) atbilstība Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 96. pantam un 101. panta pirmajai daļai.

1.1. Apstrīdētā norma noteica, ka no 2021. gada 15. novembra Saeimas darbā ir tiesīgs piedalīties tikai tāds Saeimas deputāts, kurš šajā likumā noteiktajā kārtībā ir uzrādījis sadarbspējīgu Covid-19 sertifikātu, kas apliecina vakcinācijas

vai pārslimošanas faktu, kā arī deputāts, kurš saņēmis klīniskās universitātes slimnīcas speciālista vai konsilija atzinumu par vakcinācijas atlikšanu uz noteiktu laiku un uzrādījis sadarbspējīgu sertifikātu par negatīvu veiktā testa rezultātu (turpmāk – sertifikāts).

Pieteikuma iesniedzēja bijusi 13. Saeimas deputāte. Apstrīdētās normas dēļ viņai no 2021. gada 15. novembra līdz 2022. gada 1. aprīlim bijusi liegta iespēja piedalīties Saeimas un Saeimas komisiju sēdēs. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka, tā kā viņas spēja pildīt Saeimas deputātes pienākumus laikā, kad bija spēkā apstrīdētā norma, bija atkarīga no tā, vai viņa ir vakcinējusies pret Covid-19 infekcijas slimību, ir nesamērīgi ierobežotas Satversmes 101. panta pirmajā daļā ietvertās tiesības piedalīties valsts darbībā. Apstrīdētā norma nesamērīgi ierobežojusi arī Satversmes 96. pantā ietvertās tiesības uz fizisko integritāti un izvēles brīvību jautājumos par savu ķermeni. Tāpat Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka Covid-19 tests būtu bijis tikpat līdzvērtīgs līdzeklis, lai sasniegtu ar apstrīdēto normu radīto pamattiesību ierobežojuma leģitīmo mērķi, kā vakcīna vai pārslimošana ar Covid-19 infekcijas slimību.

Savukārt Saeima uzskata, ka apstrīdētā norma atbilst Satversmes 96. pantam un 101. panta pirmajai daļai. Saeima norāda, ka Pieteikuma iesniedzēja varēja izvēlēties nevakcinēties, bet, ņemot vērā viņas izvēles radīto slogu sabiedrībai, riskus un iespējamo kaitējumu apkārtējiem, kā arī izmaksas valstij un veselības aprūpes institūcijām, šī izvēle radīja sekas ar apstrīdēto normu noteiktā ierobežojuma veidā. Vakcinēšanās pienākuma noteikšana Latvijā esot bijusi nepieciešama, jo līdz apstrīdētās normas pieņemšanas brīdim īstenotie pasākumi neesot bijuši pietiekami efektīvi, lai ierobežotu Covid-19 infekcijas slimības izplatīšanos. Tāpat, Saeimas ieskatā, regulāra Covid-19 testu veikšana nebūtu bijis tikpat iedarbīgs līdzeklis kā vakcinācija pret Covid-19 infekcijas slimību vai šīs slimības pārslimošana.

Satversmes tiesa secināja:

2. Sākotnēji lietas Nr. 2022-20-01 izskatīšana tika noteikta rakstveida procesā, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 22. panta desmito daļu, 28.¹ panta pirmo un 1.¹ daļu.

3. Izskatot lietu rakstveida procesā, Satversmes tiesa secināja, ka tai papildus nepieciešams noskaidrot informāciju, tostarp iegūt atbildes uz dažādiem jautājumiem:

- 1) Vai Saeimas prezidijs atbilstoši likuma “Par pagaidu papildu prasībām Saeimas deputātu un pašvaldības domju deputātu darbam” 6. pantam ne retāk kā reizi divos mēnešos kopš likuma spēkā stāšanās dienas izvērtēja tajā noteiktā ierobežojuma saglabāšanas nepieciešamību? Kāda informācija tika ņemta vērā un kādi bija kritēriji ierobežojuma saglabāšanai un tā atcelšanai?
- 2) Kā mainījās veselības aprūpes sistēmas noslodze, situācija slimnīcās, Covid-19 infekcijas izplatība un vakcinācijas aptvere laika posmā no 2021. gada 15. novembrim līdz 2022. gada 1. aprīlim?
- 3) Kādi bija Saeimas apsvērumi Saeimas deputātiem prasību pēc sertifikāta saglabāt mēnesi pēc tam, ka tika atcelta ārkārtējā situācija, proti, līdz 2022. gada 1. aprīlim?
- 4) Kā izriet no Saeimas Juridiskā biroja 2021. gada 11. novembra atzinuma par likumprojektu “Par pagaidu papildus prasībām Saeimas deputātu darbam Saeimas un tās komisiju klātienēs sēdēs” pielikuma, atsevišķās valstīs 2021. gada septembrī Covid-19 tests tika atzīts par piemērotu un drošu līdzekli, lai sasniegtu parlamenta deputātu tiesību ierobežojumu leģitīmos mērķus. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta Prezidija 2021. gada 27. oktobra lēmumu par ārkārtas noteikumiem veselības un drošības jomā attiecībā uz piekļuvi Parlamenta ēkām Eiropas Parlamenta deputāts varēja uzrādīt vakcinācijas vai pārslimošanas, vai Covid-19 testa sertifikātu. Kāpēc Saeima Covid-19 testu laikā, kad bija spēkā apstrīdētā norma, neatzina par drošu un atbilstošu līdzekli deputāta tiesību ierobežojuma leģitīmo mērķu sasniegšanai?
- 5) Vai, ņemot vērā situācijas izmaiņas no 2022. gada 1. marta, Covid-19 tests nebūtu bijis uzskatāms par alternatīvu līdzekli, kas Pieteikuma iesniedzējas pamattiesības ierobežotu mazāk un būtu bijis tikpat efektīvs līdzeklis leģitīmo mērķu sasniegšanai?

- 6) Kā Saeima skaidro to, ka, Pieteikuma iesniedzējai saglabājot un ļaujot īstenot daļu no Saeimas deputāta tiesībām, viņai par darba veikšanu netika piešķirta atlīdzība?
- 7) Vai ar apstrīdēto normu noteiktais pienākums uzrādīt sertifikātu ierobežoja tikai Pieteikuma iesniedzējas tiesības piedalīties Saeimas un komisiju sēdēs? Vai šā pienākuma rezultātā viņai bija vēl arī citi pamattiesību ierobežojumi?

Tādējādi lietas Nr. 2022-20-01 izskatīšana atsākama tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos.

4. Satversmes tiesas likuma 28. panta septītā daļa noteic, ka tiesas sēdē pēc lietas dalībnieku uzklauššanas, ja nepieciešams, tiek uzklauštas pieaicinātās personas.

Lietas sagatavošanas laikā, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 22. panta otrās daļas 2. punktu, tika noteiktas šādas pieaicinātās personas: Tieslietu ministrija, Veselības ministrija, tiesībsargs, Slimību profilakses un kontroles centrs, *Dr. iur.* Jānis Pleps, *Dr. iur.* Karina Palkova un *Mg. iur.* Edgars Pastars.

Ievērojot šā lēmuma 3. punktā norādīto, par pieaicināto personu lietā atzīstams arī 13. Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas vadītājs Juris Rancāns, Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas pulmonologs, invazīvās pneimonoloģijas kabineta vadītājs Ainārs Zariņš un Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātes asociētā profesore, vadošā pētniece, *Dr. iur.*, *MD* Solvita Olsena. Viedokļa sniegšanai minētās personas uzaicināmas uz tiesas sēdi ar lietas dalībnieku piedalīšanos.

Tāpat nepieciešams iegūt rakstveida informāciju no Valsts kancelejas, Ministru kabineta un Veselības ministrijas.

Savukārt, iepazīsies ar pieaicināto personu – Tieslietu ministrijas, tiesībsarga, *Dr. iur.* Jāņa Plepa, *Mg. iur.* Edgara Pastara un *Dr. iur.* Karinas Palkovas – viedokļiem, Satversmes tiesa atzīst, ka nav nepieciešama šo personu uzklauššana tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 26.–28.¹ pantu, Satversmes tiesa

nolēma:

1. Atsākt lietas Nr. 2022-20-01 “Par likuma “Par pagaidu papildu prasībām Saeimas deputātu un pašvaldības domju deputātu darbam” 2. panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 96. pantam un 101. panta pirmajai daļai” izskatīšanu pēc būtības tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos 2023. gada 1. novembrī plkst. 10.00 Satversmes tiesas sēžu zālē (Rīgā, Jura Alunāna ielā 1).

2. Aicināt uz tiesas sēdi:

1) lietas dalībniekus:

- a) Pieteikuma iesniedzēju Jūliju Stepaņenko vai viņas pārstāvi;
- b) institūcijas, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimas – pārstāvi.

2) pieaicinātās personas:

- a) Veselības ministrijas pārstāvi;
- b) Slimību profilakses un kontroles centra pārstāvi;
- c) 13. Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas vadītāju Juri Rancānu;
- d) Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas pulmonologu, invazīvās pneimonoloģijas kabineta vadītāju Aināru Zariņu;
- e) Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātes asociēto profesori, vadošo pētnieci, *Dr. iur., MD* Solvitu Olsenu.

3. Lūgt Valsts kanceleju līdz 2023. gada 16. jūnijam iesniegt Satversmes tiesai informāciju par to, vai valsts pārvaldes amatpersonas no 2022. gada 1. marta varēja veikt darba pienākumus bez sadarbspējīga vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāta.

4. Lūgt Ministru kabinetu līdz 2023. gada 16. jūnijam iesniegt Satversmes tiesai informāciju par iemesliem, kāpēc tika nolemts no 2022. gada 1. marta atcelt valstī izsludināto ārkārtējo situāciju.

5. Lūgt Veselības ministriju līdz 2023. gada 16. jūnijam iesniegt Satversmes tiesai informāciju par to, kā mainījās veselības aprūpes sistēmas noslodze, situācija slimnīcās, Covid-19 infekcijas izplatība un vakcinācijas aptvere laika posmā no 2021. gada 15. novembrim līdz 2022. gada 1. aprīlim. Iesniegt informāciju arī par to, vai Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra uzturētās datubāzes *vaccinetracker.ecdc.europa.eu* apkopotajā statistikā par vakcinācijas

aptveri Latvijā iepriekš minētajā laika posmā ietverti dati arī par Covid-19 pārslimojušām personām un personām, kurām vakcinācija atlikta.

6. Nosūtīt lietas dalībniekiem, pieaicinātajām personām, Valsts kancelejai un Ministru kabinetam šā lēmuma kopiju.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs

Aldis Laviņš